

L' ART DEL PAGÉS

ESTUDIS BOTANICHS Á CATALUNYA

En lo número de la *Crónica Científica*, corresponent al 10 de Janer, lo Sr. D. Ramon Masferrer, avuy metje militar en un districte de Filipinas, publica la primera part d' un article titulat *Plantas espontáneas en los voltants de Caldetas*. Prenent peu del *Herbari* de dita localitat recullit per lo distingit é infatigable escriptor don Joaquim Salarich, parla del estat dels estudis d' historia natural en nostra pàtria, y per via de nota diu lo següent, que es altament honrós per Catalunya, puig demostra que al moviment literari va de paria lo moviment científich.

«En Catalunya son varis los treballs fets per l' estudi de sa flora en localitats reduhidas. Fa alguns anys se publicá un treball sobre la *Flora de la Plana de Vich*, lo qual necessita ja ampliarse y esmenarse. Vayreda ha publicat un interessant estudi sobre la *Flora de la Vall de Nuria*. Est mateix autor ne té escrit un altre, que no sabem si s' ha publicat, sobre la montanya de la *Mare de Deu del Mont*. D. Joan Montserrat fa temps té recullits los datos per escriure la *Flora de la Montanya de Montserrat*. Lo Dr. Trémols los té també suficients per la *Flora de Cadaqués*, lo propi que D. Ramon Bolós per la de la co-

marca de Olot. Finalmente, lo Dr. Cadevall arreplega fa temps datos pera la *Flora del Vallés*, y 'l Sr. Cuní ha comensat ja la publicació dels datos que cad' any reuneix en la localitat hont va á passar l' estiuada, de modo que ha publicat catálechs de plantas recullidas per ell en la Cerdanya, en los voltants de La Garriga y no sabém si en algun altre punt.»

LA CASERÍA RURAL EN LA ISLA DE MALLORCA

En lo número 152 de *L' Art del Pagès* corresponent al dia 22 d' abril del any passat, publicárem un article describint breument los caràcters propis de las construccions rurals catalanas á través de las diferentes épocas.

Un semblant estudi fet sobre las viviendas que ocupa la població dedicada al conreu de las terras en la isla de Mallorca, com veurán nostres lectors, no podria comensarse ab igual dedicatoria á causa de diferenciarse bastant aquesta classe de construccions de las que 's troban en lo Continent per la part de Catalunya. No obstant, estém persuadits de que no deixarà de tenir algun interés lo que aném á escriure respecte de las primeras per totas las personas dedicadas á la agricultura ó inteligents en l' art de construir, sino per los elevats conceptes sobre sa arquitectura, per creure que servirán per despertar la afició de personas mes aptes, contribuhint á donar interés é importancia á la vida y moviment del camp, ahont per tot arreu se troban objectes dignes d' estudi y admiració y no poch que puga ajudar al avens dels interessos de la agricultura, qual font de riqueza sembla que avuy se tracta de fomentar. Se proposa l' establiment de colonias agrícolas, y en aquest cas, ¿no es del major interés lo coneixement de las prácticas que en l' art de construir estigan ó hagin estat en ús en lo país ahont aquellas deguin crearse? Las prácticas en l' art de construir en despoblats en ús en una comarca determinada, depenen de

moltas causes: antecedents històrics, condicions del terreny i clima, influencia dels demés gèneros de construccions, pràctiques religioses, costums, etc., etc.

En los temps antics ja trobém las islas Balears pobladas, pero mes bé que de gent dedicada al conreu de las terras, son refugi de piratas y presó de cristians, sobre tot en la Edat Mitjana. 131 anys avans de Jesucrist poch temps després de la destrucció de Numancia tenint Roma pacificat lo restant d'Espanya, acordá dirigir una expedició contra 'ls referits piratas d'aquestas islas, que tenian en constant inquietut als habitants de tota la costa de la Península. Comandá la dita expedició Cecilio Metelo, qui tingué que sostenir fortas guerras al desembarcar, ab los del país, los quals al veure's vensuts fugiren á las covas de las montanyas en quals llochs vivian, d'ahont també los tragué lo general romá, qui per fi lográ celebrar tractats ab ells, vivint d'allavors en davant una vida menos salvatge y desastrada, y quedant Mallorca convertida en colonia romana. Poch temps després se trasladaren á aquesta isla més de tres mil habitants de la Península ibérica.

Durant la dominació dels alarbs y essent igualment la isla de Mallorca un perill constant pera las naus catalanas, tingué lloch la expedició que en 1228 armá 'l rey don Jaume I d'Aragó, sortint del port de Salou, ab la qual rendí als de las islas y desde aquesta fetxa podém ja donar principi al estudi objecte principal del present article.

Escusat es dir que 'l territori de la isla de Mallorca quedá repartit després de sa reconquesta entre 'l rey y 'ls capdills expedicionaris com succehía en totas las conquistas d'aquella época, solament que trobém bastanta diferencia entre 'l modo d'esser de la població dedicada al conreu de las terras en la isla de Mallorca y en lo continent ahont regná lo feudalisme ab tot son esplendor tenint lo castell feudal elevat predomini sobre la població circunvehina del que resultá pràcticas y costums dignas d'admiració en las familias que després visqueren las ruinas d'aquells en épocas posteriors. La població rural de la isla de Mallorca no te tradicions ni un passat célebre en las llegendas y costums populars com succeheix á Catalunya y en las

provincias del Nort de la Península, pero no obstant sa població rural baix lo punt de vista agrícola's troba en un estat que fora de desitjar se trobessin moltes comarcas del interior de la Península y tota la isla's pot dir ben conreuada, á lo que ha contribuït sos hàbits de treball y especialment la pau y seguretat personal de que desde molts anys se ve disfrutant.

Apesar de que la caseria rural de la isla de Mallorca es com en totas parts una reunió de dependencias que s' han anat aixecant á mida que ho han permés las possibilitats de sos duenys, sens obehir á un plan preconcebut per lo menos las d' antiga construcció, 's notan algunas particularitats generals observadas En primer lloch es general la carencia de tota mena de decoració en los finestrals y portas sense 'l mes insignificant motlluratje en los archs de mitj pnt ab que está format lo portal d' entrada, quals detalls tan bé caracterisan la caseria rural catalana. Los finestrals son de mitjanas proporcions, casi quadrats ab llinda de pedra tallada com son totas las demás parts dels buyts degut á la facilitat ab que 's treballa la pedra arenisca que per tot arreu 's troba formant lo subsol. Los buyts no 's pot dir que estigan distribuïts ab profusió, ants bé escassejan, degut á que las pessas dels pisos superiors no tenen en general altre objecte que per depositar los productes del camp, trobant de menos per tot arreu los richs enteixinats de fusta que á Catalunya forman los pisos y son un preciat adorno pera las grans salas en altre temps lloch de reunió de las bellas pubillas y hereus fadrins de las familias pagesas en los dias de festas majors. La falta d' aquestos detalls decoratius es tant més de notar en los edificis quan també escasseja en los grans caserius vehins de las poblacions que en altre temps foren morada de societats relligiosas. Lo que es general en tota la costa es la torre de defensa, per lo comú mitj enrunada, situada en lo centre ó en algun ángul com a testimoni de la época en que aquestos islenys eran com los de la costa de la Península molestats de contínuo per los piratas berberiscos.

Las construccions de més importancia son las alquerías, qual disposició y arquitectura varia poch. Per lo general, constan d' un pati central quasi quadrat y rodejat d' arcadas, en qual cen-

tre y davant la porta d' entrada tenen lo molí d' oli. Los magatzéms d' olivas y olis, habitacions del arrendatari, quadras, estables, magatzéms pera las eynas de treball, están en las dependencias del voltant. En lo pis principal hi ha las habitacions reservadas al duenyo del predi en alguns d' aquestos edificis. Lo cos que forma la fatxada principal no sol tenir altra cosa de notable que un poch més d' elevació de las pessas de sos extréms, lo que escau molt á aquest género de construccions.

Encara que d' alguna menos importancia existeixen escampadas per tota la isla, multitud de vivendas, la majoria habitadas per arrendataris ó mitjers, de totas grandarias y formas, situadas unas vegadas en delitosas valls pobladas d' arbres fruyters, en mitj dels quals descollan per sa blancor com en la horta valenciana y altres quasi ocultas per boscos de pins en la falda d' algun puig. En las més petites casetas res te de notable sa distribució interior; basta dir, que la familia té sas habitacions en los baixos, servint lo pis superior pera guardar los productos de la terra. Las de més importancia, com son á Catalunya las grans masías, constan generalment de dos cossos d' edifici de forma rectangular y disposats en esquadra: un destinat per habitacions y l' altre per allotjaments del bestiar y paller. Aquest últim consta solzament de planta baixa. En lo primer, que segons havém dit, es de forma rectangular, sol haverhi una paret longitudinal mitjera que 'l divideix en duas naus, y sa distribució es com segueix: portal d' entrada en mitj del rectangular donant accés á una pessa anomenada entrada, que serveix pera diversos usos; sol haverhi una taula, varias eynas etc. Deu ferse notar, com á regla generalment observada, que aquesta pessa, ordinaria residencia de la familia durant lo dia, comprén part de la segona nau, degut á que hi ha un gran buyt en la paret longitudinal format per un arch rebaixat. Aquesta regla s' observa també en las ciutats; y aixís desde 'l carrer la vista pot estendre's fins lo cancell ó jardí del pati trasser. Las quatre pessas que restan en los extréms del edifici están destinadas per dormitoris y cuyna. Aquesta dependencia obligada en tota casa de camp se diferencia de la llar catalana en que falta l' ascó y la taula fixa: la llar sol estar junt á la paret ó en lo cen-

tre dessota la gran campana de la xemeneya. En l'extrém de la entrada ó pany de paret de la llar no sol faltarhi la batería de cuyna, sempre en bon estat de conservació y netedat.

L'aspecte general d'aquestos edificis no 's distingeix sempre per sas bonas proporcions, com es de suposar. Com no 's dona importancia als pisos superiors, son aquestos sobradament baixos, contribuint sobre tot á sa rústega apariencia la mala distribució y desproporció dels buyts, aquí lo mateix que á Catalunya.

Algunsavensos que las construccions rurals d'aquesta isla han experimentat en aquestos últims temps, se refereixen mes que á sa part arquitectónica á son fi agrícola, y en aqueix concepte, es digne de mencionarse las quadras que pera la cria de potros posseeix don Pere Font en Artá, los cellers de don Francisco Villalonga en la Puebla, lo sanejament y població de la bahía de Alcudia per una societat inglesa y las colonias agricolas de Luchmajor de Felanitx.

Los grans propietaris prefereixen viure en las poblacions, si bé solen tenir en lo predi habitacions pera passar alguns dias durant las labors y recoleccions. En las diferents sorts en que la propietat se troba dividida, sol haver sempre alguna caseta constant de planta baixa. La forma d'aquestas casetas es rectangular unas vegadas, y altrás quadrada ab un pis superior y cuberta de quatre vessants afectant la forma d'una torreta. Son fi es principalment pera guardar eynas de treball, y temporalment los fruyts del camp. A més hi ha dispersas per lo camp, multitud de barracas qual objecte es servir d'abrích contra las inclemencias del temps á la gent ocupada en lo conreu. Terminarem aquest article fent notar que, com en tot lo Continent, es de lamentar que las construccions avuy existents no s'hagin aixecat baix un plan preconcebut, combinant sos diferents grupos d'edificació ab millor gust, puig que aixís ho haguera permés la importancia de las construccions, poguent al mateix temps haverhi mes propietat per son fi essencialment agrícola. A més no hem sabut veure marcada tendencia de cap género en las novas edificacions per formas ó detalls determinats, com no sia alguna millor distribució y proporció en los buyts, pero

rés que denoti desitjos de introduhir essencials variacions en lo modo de ser de la caseria rural.

JOSEPH BAYER BOSCH.

Mallorca 1 de Janer de 1881.

LOS VAGONS PERA TRASPORTAR VI

Hi ha avensos que fins que 's veuhen y 's tocan sos resultats no 's creu en ells; y á aquest género se 'ns figura que perteneixen los vagons especials pera 'l trasport dels vins, tipo que en nostre pais, y ab las degudas modificacions pot tenir també aplicació pera 'l trasport d' olis. S' ha anunciat l' arribada á Barcelona desde Fransa d' un d' aquestos vagons, que podrá omplenarse de vi en Catalunya y passar als depósitos de Bercy, en Paris, sense trasbordar sa líquida carga. Per interessant que sia aquest medi baix lo punt de vista de la exportació per terra, no té dubte que es d' aplicació, qui sap encara ab majors ventatjas al moviment en l' interior del pais, porque á mida que 'l viatge es mes curt més se carrega l' article ab tots los gastos de preparar y moure las jerras, y més pesa sobre 'l cost del liquit las baixas d' aquest y desperfectes que aquellas sofreixen. Nos sembla, donchs, que una vegada que 's familiarsin los comerciants de vins del Nort ab l' expedició en vagons-cisternas, comensarán á pensar sériament los d' altrás comarcas en portar los caldos en aquesta forma desde l' interior als ports, pera trasbordar ab bombas los cascós, ó altrás cisternas que portin los barcos.

Estém molt lluny de creure que arribi á esser únich medi de trasport de caldos; pero molt inclinats á pensar que será un entre tants, essent d' advertir que no es probable que las Companias de ferro-carril tinguin aquestos vagons-cisternas, ni que pugui encomenárselshi son cuidado intern, y avans es probable que sian los grans comerciants de vins y olis los que 'ls posseheixin pera donarlos tot lo cuidado interior que necessitarán, apart del exterior relacionat ab sas condicions pera circular. Creyém que va á esser un inconvenient de no poca

DIPUTACIÓ PROVINCIAL DE BARCELONA.

Carreteras Provinciales (del Plan aprobat en 10 de Janer de 1879) construhidas, en construcció y en estudi.

DENOMINACIÓ DE LAS CARRETERAS.	L'ONGITUT DE CARRETERA.					
	CONSTRUHIDA.	KILÓM.	EN CONSTRUCCIÓ.	KILÓM.	EN ESTUDI.	KILÓM.
De Gracia á Manresa..	De Gracia á Tarrassa, Trossos 1. ^{er} , 2. ⁿ y 3. ^{er} .	28'230				
De Cornellá á Fogás de Tordera.	De Sarriá á Sant Andreu, Tros 3. ^{er} .	8'580				
	D' Ordal á St. Sadurni de Noya, Tros 1. ^{er}	8'053				
De Sant Boy de Llobregat á La Llacuna.	De Sant Sadurni de Noya á Sant Quintí de Mediona, Tros 2. ⁿ .	10'023				
De Masnou á Granollers..	D' Alella al Herm de Guardia.	3'000	Del Herm de Guardia á Granollers Tros 3	9'500		
De Sant Sadurni de Noya á Sentmanat.			De Martorell a Tarrassa, Tros 2. ⁿ .	14'355		
De Caldas de Montbuy á Sant Celoni.	De Caldas á Llinás, Trossos 1. ^{er} y 2. ⁿ	24'248	De Llinás á Sant Celoni, Tros 3. ^{er} .	9'005		
D' Esparraguera á Manresa, ab ramal á Olesa.			De Castellvell á Manresa, Tros 2. ⁿ .	14'624		
De Sant Llorens Savall á Llinás.	De Sant Llorens Savall á Sant Feliu de Codinas, Tros 1. ^{er} .	16'390			De Sant Feliu de Codina á Llinás, Trossos 2. ⁿ y 3. ^{er} .	24'916
De Sant Feliu de Codinas á Centellas.	Tota la carretera.	19'695				
De Vilafranca al confi ab Tarragona, en direcció á Aguiló..	Trossos 1. ^{er} , 2. ⁿ y 3. ^{er} .	30'826				
Del Bruch á Manresa..	Tota la carretera.	19'000				
De Moyá á Calaf per Suria.			De Moyá al Coll de Canamassas, Tros 1. ^{er} .	17'114	Del Coll de Canamassas á Balsereny, Trossos 2. ⁿ y 3. ^{er} .	25'386
De Igualada á Santa Coloma de Queralt.	Tota la carretera.	15'910				
De Vich al confi ab Girona, en direcció á St. Hilari Sacalm.	Tota la carretera.	26'581				
De Vich al confi ab Girona, per Manlleu y St. P. de Torelló.	De Vich á St. Pere de Torelló, Tros 1. ^{er}	18'372				
De Montesquiu al confi ab Lleyda, per Berga.	De St. Quirze á Borredá, Trossos 1 y 2	30'071	De Borredá á Berga, Tros 3. ^{er} .	15'763		
TOTALS.		258'979		80'361		50'302

NOTA.—Al número d' arbres plantats en las antsditas carreteras es de 7,175.

Barcelona 31 de Desembre de 1883.

L' ENGINYER JEFE,
Melcior de Salan.

importancia en la iutroducció dels vagons-cisternas lo fet de que no 's construeixen en Espanya, puix no serán ja las grans companyas que compran vagons per centenars, las que 's presentin á comprar aquestos, sino que serán particulars que adquireixin un parell ó una dotzena, y per aixó tindrian moltes més tentacions si se 'ls oferissin en lo país.

Veyém, donchs, en los vagons-cisternas una rahó més pera que 's fassi un esfors pera la construcció de vagons de totes classes en Espanya, puix entre ells figurarán un número considerable, y ab més amplitut pera fer utilitats en los primers temps, los vagons d' aquella especie. La construcció de vagons en general necessita, pera competir ab los belgas y alemanys, partir de ferro y acer al cost minim; y aixís com l' éxit de la fàbrica de fil-ferro de Morera y Gijon se deu, en moltíssima part, á haver tingut lo bon judici de fer lo negoci complert comensant per los alts forns. es induptable que la fàbrica que vulgui fer los vagons á preus de competencia necessita organitzar-se d' una manera semblant y fer una especialitat dels vagons, compran á fora solzament alguna part d' ells de que per circumstancias especials puga fer especialitat altra fàbrica.

Rés hi ha més confós en Espanya que la localitat en que pugui establir-se una gran fàbrica nacional de vagons ab totes las condicions de prosperitat, y en un país ahont se portan tant poch á poch las cuestiones prévias, al punt de que no n' hi ha casi cap que estigui resolta, se fa poch menos que un impossible lo jutjar bé en quina localitat deu establir-se en Espanya la primera fàbrica de locomotoras, la primera fàbrica de vagons y la primera de cotxes de ferro-carril que pugui fer una concurrencia decissiva en preu y calitat al material móvil de ferro-carrils que 'ns fan passar en Espanya las Companyas que tenen sos ditxosos comités en Paris para explotarnos.

(De *La Industria Ibérica*.)

MOLI UNIVERSAL, SISTEMA AMERICÁ

Aquestos molins son especials pera moldre tota classe de sustancias secas fácils d' esmicolar, com son la cals, guix, ciment, carbó, ossos cuyts ó carbonisats.

La agricultura 'ls emplea pera moldre las fusadas ó espigas de blat de moro, tirantlas senceras en la tramuja, y d' aquest modo 'l bestiár ho aprofita tot.

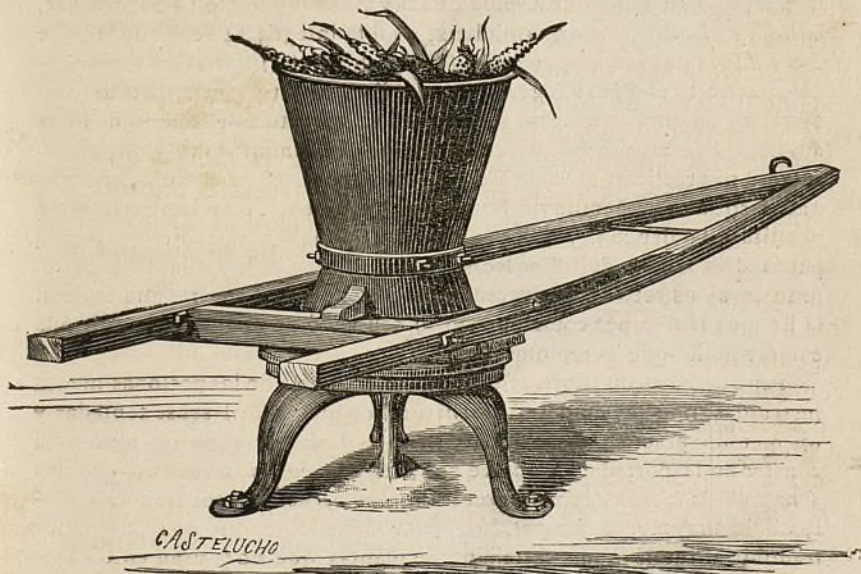

Fig. 146. Molí universa^l.

La fig. 146 pot funcionar ab bójit y també n' hi ha de montats sobre un sócol ó armassó de ferro ab engranatjes inferiors y curriolas, disposats per ser moguts per corretja.

Tal com mostra la figura valen 75 duros á casa dels «Fills d' Amador Pfeiffer».

VARIETATS

LO JARDINER, HORTOLÁ Y FLORISTA

Vergonya causa á tot cor catalá que en alguna cosa estima lo bon nom del pays en que nasqué, veure esprits tant miserables y comerciants tant ávits, que per abastar lo grapat de moneda ab que somnian, fassan servir d' escambell lo mes sagrat y lo mes noble d' una terra, com ho es la llengua que en ella 's parla. A aixó 'ns móu una publicació que redactada en un llenguatge que *sembla* catalá y duhent per titol: «*Lo jardiner, hortolá y florista, etc.*» reproduheix, ab tota integritat y sens cuydado de cap classe, totas las ignocentadas (diguemho aixís) insertas en son original, publicat en 1852, ab igual titol que l' abans dit y per la mateixa casa editorial, en qual publicació s' atribuian á la práctica de Liger y d' altres autors, y á la costum dels pares Caputxins de Catalunya mil y mil paparutxas, ni prácticas, ni científicas, ni modernas, ni verossimils, encaminadas solsament á munyir butxaques de pajesos, á malmetre l' art, á prostituir la llengua, y á fer véurer á nacionals y extranjers que en la patria dels Quers, dels Lagascas, dels Caldas y dels Cabanilles hi ha prou esquilats activa y pasivament parlant y llanuts encara que esperan la hora de la tósa per contribuir ab lo séu velló de manyach á vestir á la comare guilla que 'ls esplota.

Per que ¿si es dit llibre dedicat á la inteligencia de las personas menos instruidas, no s' ha cuidat d' usarhi un llenguatge fácil sense tontadas y un método práctic y sancionat per l' us de la terra, ya qu' aixís se fá constar en la portada? ¿A que vé qu' al tractar de las varietats d' ensiams s' hi trobi la *hierba de canónigos*, la *chichon verde* formant tranquila fileira ab lo *maymó*, lo *josepet*, lo *gabatx blanch*? ¿es que no sabé l' autor traduhir al catalá noms castellans de plantas que no 's usen en Catalunya, ó que si aquí tenen sortida, es ab nom de pura rassa catalana? ¿Ahont ha vist l' autor que á lo que 'ls castellans diuen *armuelles* en catalá se 'n diga *almolls*? ¿No sabia que en catalá 's diu *bróquil* al *brócoli* dels castellans? ¿Tant pobre es la llengua del Principat que no tingué l' equivaleni del mot francés *terreau*? Aquel *pavalyse* ab que bateja á las Primaveraes, ¿vol dir que es prou catalá? En fi; tantas n' hi ha, que estém segurs de que mes aviat acabariam lo lloch de que disposém per á ocuparnos de dit llibre, que no pas las faltas y errors que en ell s' hi troban.

Valia la pena que al fér una nova edició se corretjissen totas aquellas

paraules fillas de la distracció ó de la inexperiencia de un corrector de probas. Aixó 'ns ho fa dir veure que en la edició del 1852 diu *clavell de judia* en comptes de *clavell de india*, y que en la ultima se repeteix igual errada, cosa de mes trascendencia de lo que sembla, ja que á idénticas causas es degut que 'l género *Dielytra* de De Candolle siga conegut per tot arréu ab lo nom *Dielytra*, y que en Medicina s' anomena *Acné* á lo que en realitat ha de dirse *Acmé*. Deixém apart alló de *mascles y femellas* ab que 's distingeixen faltant á la botánica y propagant falsas teorías, flors visiblement hermafroditas; deixem apart, també, aquelles *receptas curiosas* en las que no sabem que admirar mes, si la bona fé de las paraulas ó la simpleza d' haverlas inventadas.

Per tot lo exposat, encara que molt nos dolga; havem de aconsellar als pajesos que procuren no créure sémbtant Llibre, perque si saben del seu art ne saben mes que lo que en ell s' exposa; y si no 'n sabessen que 's guarden be de volerne apendre ab sémbtant autor, si no volen perdre llevar, travalls, fems, diners, salut y terra seguint tant mal conseller.

Al editor (que 'ns perdone) l' hi haurian molt mellor eixit los comptes encomanant á alguna persona apte (y á Barcelona no li 'n faltan) la redacció d' una obra per l' estil, al nivell de la ciencia d' avuy dia, y redactada en *llengua d' us y costúm de bon pagés*

A las horas l' hauriam aplaudit; ara ja ho han vist nostres lectors.

J. M. A.

NOTICIAS

Importació de vins.—A Inglaterra ha sufert importants alteracions en l' any que acaba de termenar.

L' Oporto ha aumentat en mes de 1 000 pipas. Lo Jerez ha disminuït aprop de 2.000 botas. Lo claret ha disminuït també en 1.500 barricas. Los de Tarragona han aumentat en 700 pipas aproximadament. La importació del Jerez en los ultims deu anys ha disminuït aprop de tres milions de galons. En 1883 s' han importat á Inglaterra bastants vins d' Italia; però sa qualitat ha deixat bastant que desitjar; de modo que no han tingut gran acceptació en aquell mercat.

Igualada.—Los negocis de vins están encalmats de tal manera com fa alguns anys no s' havia vist; de modo que 's cotisan de 14 á 17 pesetas carga, y encara aixís sols pera satisfer las necessitats del consum.

Tarragona.—L' estat del temps preocupa als pagesos, que temen per lo pervindre del arbrat donada la continuada série de geladas, y no auguran favorablement sobre la sort destinada als sembrats, si en curt plasso no reben l' avuy mes que may necessari benefici de la pluja.

FRUYTS

Pansas.—No son molt agradables las noticias rebudas á Gandía respecto al negoci de la pansa, quals transaccions están complertament paralisadas, si bé hi ha alguna petita excepció, puig segons noticias s'han pagat algunas partidas de bona qualitat á 20 pessetas lo quintá.

Safrá.—Continúa baixant en Albacete, però los culliters no volen cedir, aixís es que son de molt poca importancia las compravendas que's realisan, esperant que mellori la situació del mercat de Valencia, lo qual creyém no tardará, porque en Aragón ja quedan pocas existencias y no podrán concurrir com fins avuy al mercat, cubrint las pocas demandas que hi ha en Valencia, y tindrán que comprar lo safrá de la Mancha: además hi ha altre motiu fundat pera creure que 'l safrá pujará, y es que á consecuencia de la falta d' ayguas, la sebeta no ha pogut criarse com devia, y no donará lo fillol; per lo mateix s'espera una cullita molt curta pera l' any vinent.

Lo preu del safrá varía de 155 á 165 rals lliura.

Tartrá.—Cremor tártaro, de 23 y $1\frac{1}{2}$ á 23 $\frac{3}{4}$.—Roig á 21 duros lo quintá.—Acit tartárich sense vendas; s'ofereix á 14 $\frac{3}{4}$ de ral lo kilogram.—Tartrá de bota, 60 graus minim á la cristalisació, de 3 $\frac{7}{8}$ á 4 rals lo grau: lo que no arriba á 60, de 3 $\frac{3}{4}$ á 3 $\frac{7}{8}$.

OLIS.

Baix Aragón.—Son tan escassos los rendiments que dona aquest any la cullita d' oliva en lo baix Aragón, que sa recolecció está próxima á termenar. La falta de plujas y 'ls intensos frets que's deixaren sentir en la tardor, han contribuít á que l' escás fruyt haja donat menos cantitat d' oli que altres anys.

Los preus d' aquest caldo segueixen variant. Segons datos que tenim á la vista son los següents:

Calaceite, 11'50 pessetas arroba 36 lliuras.—Alcañiz, 11'25 pesetas id.—Zaragoza, 11 id.—Barcelona, 103'75 pessetas carga

Espluga de Francoli.—S'acaban de recullir las olivas, las quals están donant per premsada de 3 $\frac{1}{2}$ quarteras á 3 $\frac{1}{2}$ quartans d' oli. Se paga de 12 y $1\frac{1}{2}$ á 13 $\frac{1}{2}$ id.

Valencia.—La cullita present es inferior de lo que en un principi's creya, de modo que las esperansas s'han vist una vegada mes defraudadas.

Los olis vells del país continuan en sa marxa progressiva d' alsa; los nous superiors que han entrat, han obtingut preus tan alsats, que's dubta pujan aplicarse á la exportació, tant per lo preu, com per la quantitat, que es reduhidísima.

Las vendas efectuadas durant lo curs de la quinzena, ho han sigut als preus de 53 rals los 10 kilos.

Los olis vells de Tortosa, segueixen venentse de 43 á 44 rals los 10 kilos, y 'ls nous que deixan bastant que desitjar, á 42 rals.

D' Andalucia s'esperan fortas remesas de la nova cullita, però com la

demanda es molta en aquell gran centre productor, l'alsa's va accentuant fins al extrem de que's paguin en Andujar, Arjona y Arjonilla, als preus de 39 y 40 rals arroba castellana: en Valencia 'ls preus segueixen las variants dels punts de producció, pagantse als preus de 35 á 36 rals los 10 kilos.

Lo de maní ó cacahúet sens operacions.

TARONJAS

La taronja valenciana no gosa aquestos dias de tant favor com avans de Nadal en los mercats inglesos. Segons l'últim botlletí de las vendas en subasta celebradas lo dia 14 á Liverpool, s'havien presentat en aquell mercat 4,033 caixas de taronja, que obtingueren preus entre 7 y 13 schelins, figurant com preu mitx lo de 10 schelins.

Si no prenen mes favor en las subastas successivas, haurá de cedir necessariament lo preu á que's paga la fruyta en los horts d'aquestas provincias.

En la horta de Gandia continuan d'una manera regular las transaccions del daurat fruyt, y es de presumir que si no sobrevé cap contratemps seguirán las compras ab tendencia al alsa.

Lo preu corrent es de 5 rals arroba sobre 'ls arbres y encara una mica mes, però es mes que probable que vaja en augment, ja perque s'avansa la temporada y ja també perque las últimas pluhas y la humitat consegüent contribuheixen en gran manera á que cayga molt fruyt dels arbres.

D'aqueix mateix punt diuen ultimament que las transaccions han augmentat, si bé lo preu ha anat en baixa, puix de 5 rals, que era 'l corrent per arroba, ha suferit lo dany de 2 á 4 quartos. No es per cert molt satisfactori aquet resultat, y contra lo que era d'esperar, no augurém que 'ls agricultors d'aquella comarca treguin los rendiments que de dita fruyta eran d'esperar y atenent, per altre part, a sa laboriositat y constancia.

No donan bons preus pera la taronja los últims botlletins de venda en Inglaterra. La fruyta cullida apenas cessaren las pluhas, y per lo tant massa carregada de humitat, no ha arribat bé á aquells mercats, y per aixó veyém que á la majoria dels lots se 'ls coloca en classe de segonas, terceras y fins cuartas. Essent aixís, no es estrany que baixin los preus, obtenintse de 6 á 10 schelins, tipo del que passen pocas caixas.

Consecuencia de aquets preus y dels contratemps mercantils que han experimentat algunas casas dedicadas á aquest negoci, es que s'hajan paralisat las compras de fruyt, y's pagui 2 ó 4 quartos menos que avans la arroba.

Las remesas en orrí pera l'interior y Fransa, van prenent importancia, y d'aquí que la taronja cayguda y 'l rebuig dels magatzems, que abundava en la setmana anterior, escasseja notablement ara y's troba molt sollicitada.

TAPS DE SURO.

A pesar de la calma que experimentan nostres fabricants y de las malas noticias que circulan per haver algunas casas d'expedició despedit operaris per falta de demandas, no obstant en lo transcurs de la quinze-

na s' han realisat algunas vendas de modelo petit y segona petita, però sense alçar los preus acostumats dels demés anys.

Han sigut també visitades nostres fàbriques per alguns compradors forasters en sollicitut de modelos, però com las ofertes de preus son tant y tan baixas, los fabricants esperan realisarlas mes tart esperant mellori la situació que á nostre modo de veure es molt difícil lograrho per la gran abundancia de mercaderias que arriban d' altres països als centres consumidors y á preus molt mes reduhits que 'ls nostres.

Importació.—Durant aquesta última quinzena han entrat en la Aduana de Palamós 22,500 kilograms suro de procedencia nacional.

Exportació.—Lo vapor *Montserrat*, capitá Torrent, embarcá lo 6 del corrent 124 balas taps y en 14 del corrent lo vapor *Sant Joseph*, capitá Capdevila, embarcá 291 balas; baix la consignació dels Srs. Fills de G. Matas.—De *El Palafrugellense*.

VINS

A pesar de la poca exportació á Fransa y la casi nul·la á Cuba, los preus se sostenen bé.

MERCATS

Berga.—Xeixa á 16'75 la quartera.—Forment á 14'75.—Segle á 11.—Segle xeixós de 1.ª á 13.—Id. de 2.ª á 12'50.—Ordi á 10.—Cibada á 7'50.—Blatdemoro á 11'75.—Garrofins á 14'50.—Fabas 15.—Fabons á 15'50.—Monjetas á 25.—Patatas inglesas á 7.—Id. blancas á 6.

Durant la setmana passada 'ls porchs se vengueren:

Los de 40 carniceras á 1 peseta 78 centims.—Los de 50 á 1'81.—Los de 60 á 1'94.—Los de 70 á 1'97.—Los de 80 á 2.—Los de 90 á 2'1.—Los de 100 á 2'6.

Gerona.—Blat á 22 pessetas l' hectólitre.—Mestall á 19.—Ordi á 12.—Blatmero á 16'50.—Fasols á 32.—Fabas á 16'25.—Mill á 17.—Fajol á 15'50.—Cibada á 10.—Bessas á 22.—Ciurons á 30'75.—Patatas á 0'16 lo kilogram.—Oli á 1'25 lo decálitre.

Lleyda.—Blat de 1.ª classe á 18'50 pessetas la quartera.—Id. de 2.ª á 18.—Id. de 3.ª á 17.—Ordi, á 9.—Fasols, á 27.—Fabas á 10.—Fabons á 11.—Blatdemoro á 10.

Reus.—Lo mercat celebrat ultimament se veje escasament corregut. Las operacions foren poch menos que nul·las en la major part dels articles que s' cotisan en dita plassa. Solsament s' opera en olis, quals preus se mantenen fermes ab tendencias al alsa.

Vich.—Xeixa á 14'75 pessetas la quartera.—Forment á 13'25.—Mestall á 10'50.—Ségol á 10.—Ordi á 7'50.—Cibada á 6'50.—Espelta á 5'50.—Blatdemoro á 11.—Mill á 12.—Fajol á 9.—Fabas á 11'50.—Llegum á 12.—Fasols á 18.—Ciurons á 20

Imprempta de «La Renaixensa,» Xuclá, 13, baixos.